

Σύνοδος Φερράρας-Φλωρεντίας: η συμμετοχή και η συμβολή των λογίων της εποχής (Σοφία Καυκοπούλου, υπ. δρ Θεολογίας-Μουσικός)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=154755>]

Διακεκριμένος μαθητής τού Πλήθωνος, ο Βησσαρίων ο Τραπεζούντιος, μέλος επίσης τής αποστολής που συμμετείχε στην Σύνοδο Φερράρας - Φλωρεντίας, ο οποίος εισχώρησε στην Λατινική Εκκλησία. Ακόμη και ως καρδινάλιος, ο Βησσαρίων πάντοτε προέβαλλε την ελληνική καταγωγή του και φρόντιζε με κάθε τρόπο τούς πρόσφυγες που κατέφθαναν στην Ιταλία μετά την Άλωση, όπως επίσης επιδόθηκε στην συλλογή και προστασία ελληνικών χειρογράφων[32].

Ο Μάρκος ο Ευγενικός, ο οποίος ήταν θιασώτης τής αποφαιτικής θεολογίας, συμμετείχε στις συζητήσεις για την Ένωση, στην Ιταλία. Με σθένος αγωνίστηκε για την επικράτηση των ορθοδόξων θέσεων, αρνούμενος εν τέλει –μόνος απ’ όλη την ελληνική αποστολή-, να υπογράψει τον Τόμο τής Ενώσεως. Διάδοχος τού Μάρκου ως ηγέτης των ανθενωτικών, ανεδείχθη ο Γεώργιος Σχολάριος, ο οποίος ήταν νομικός και θιασώτης τού παλαμισμού, αλλά ενδιαφερόταν για την σχολαστική θεολογία[33]. Στην Σύνοδο Φερράρας – Φλωρεντίας, έλαβε μέρος ως λαϊκός, ενώ έμελλε να γίνει ο πρώτος πατριάρχης μετά την Άλωση, με το όνομα Γεννάδιος.

Ο Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος, ήταν εκείνος που οδήγησε τον πατριάρχη Ιωσήφ και άλλους ορθόδοξους επισκόπους, στην Σύνοδο Φερράρας Φλωρεντίας (1438-1439), για να υπογράψουν την Ένωση των Εκκλησιών[34]. Κατά την διάρκεια τής Συνόδου, ως αντιβασιλέας στην Πόλη, έμεινε ο Κωνσταντίνος, μετέπειτα τελευταίος αυτοκράτωρ. Ο Ιωάννης Η΄, θεωρούσε πως η Ένωση των Εκκλησιών, ήτο απαραίτητη για να εξασφαλιστεί η βοήθεια τής Δύσεως προς την διαρκώς χειμαζόμενη Ανατολή. Ωστόσο, ήσαν ελάχιστοι εκείνοι που εθελοτυφλούσαν. Οι περισσότεροι δεν περίμεναν καμμία ουσιαστική βοήθεια από την Δύση, ούτε ήσαν διατεθειμένοι να συζητήσουν εκτός θρησκευτικής βάσεως, παρά τον τονισμό των πολιτικών πλεονεκτημάτων εκ μέρους τής Κυβερνήσεως[35]. Οι μνήμες άλλως των φρικτών γεγονότων τού 1204, δεν εξαλήφθησαν. Οι Λατίνοι ήσαν μισητοί για

τούς Βυζαντινούς και αυτό δεν θα άλλαζε.

Οι εργασίες τής Συνόδου, ξεκίνησαν στην Φερράρα τής Ιταλίας το 1438, αλλά μετά από θανατηφόρα επιδημία που έπληξε την πόλη, μεταφέρθηκαν στην Φλωρεντία, όπου και ολοκληρώθηκαν[36]. Επικεφαλής τής ελληνικής αντιπροσωπείας, υπήρξε ο Μάρκος, επίσκοπος Εφέσου, ο επονομαζόμενος Ευγενικός, ενώ τής δυτικής, ο καρδινάλιος Ιουλιανός Τσεζαρίνι. Και οι δύο άνδρες, ήσαν σύμφωνα με τον Δούκα, εξαιρετικά μορφωμένοι και βαθείς γνώστες των δογμάτων τής Πίστεως[37]. Από τους λογιότερους συμμετέχοντες, ήσαν ο μητροπολίτης Νικαίας Βησσαρίων, και ο μητροπολίτης Κιέβου Ισίδωρος, ενώ εκπρόσωποι τής Συγκλήτου, ήσαν οι Γεώργιος Γεμιστός - Πλήθων, Γεώργιος Αμοιρούτζης[38], Γεώργιος Σχολάριος και Ιωάννης Αργυρόπουλος[39]. Ο Βησσαρίων, ο Ισίδωρος και ο Μάρκος, υπήρξαν απλοί μοναχοί, με σπουδαία όμως μόρφωση. Γι' αυτόν τον λόγο, ώστε να βαρύνει τις αποφάσεις τής Συνόδου η θέση τους, ο αυτοκράτωρ Ιωάννης, προβίβασε αυτούς, σε επισκόπους[40]. Ωστόσο, αργότερα οι Βησσαρίων και Ισίδωρος, προσχώρησαν στην Καθολική Εκκλησία και έγιναν καρδινάλιοι. Όσον αφορά στην πορεία εργασιών τής Συνόδου, το ζήτημα που εδημιούργησε τις περισσότερες αντιρρήσεις και άφηνε χάσμα αγεφύρωτο ανάμεσα στις δύο πλευρές, ήταν η προσθήκη των Δυτικών στο Σύμβολο τής Πίστεως, τού εκ τού Υιού, το λεγόμενο filioque[41]. Ο Πλήθων, ήταν εκείνος που κατέδειξε με σοβαρά επιχειρήματα, πως η προσθήκη τού filioque, δεν υπήρχε κατά την Ζ' Οικουμενική Σύνοδο, αλλά αποτελεί νοθεία[42].

(συνεχίζεται)

[32] Runciman, Βυζαντινή αναγέννηση, σ. 92.

[33] Όπ. π., σ. 93-94.

[34] Δούκας, Ιστορία, σ. 411.

[35] Runciman, Βυζαντινή αναγέννηση, σ. 53.

[36] Δούκας, Ιστορία, σ. 413.

[37] Όπ. π., σ. 413-415.

[38] Runciman, Η Άλωση, σ. 74.

[39] Δούκας, Ιστορία, σ. 415. Ο Γεώργιος Γεμιστός, γνωστός με το προσωνύμιο Πλήθων ως παραφθορά τού ονόματος Πλάτων, καθώς αναβίωσε τον πλατωνισμό στην Ιταλία των Μεδίκων, υπήρξε ενωτικός κατά τις εργασίες τής Συνόδου. Στον αντίποδα, ο Γεώργιος Σχολάριος, μετέπειτα πρώτος μεταβυζαντινός πατριάρχης με το όνομα Γεννάδιος, κράτησε ανθενωτική στάση. Ο δε Αργυρόπουλος, ως ενωτικός, μετά την Σύνοδο, έμεινε στην Ιταλία, όπου ανέλαβε πρώτος καθηγητής τής ελληνικής στο Πανεπιστήμιο τής Φλωρεντίας, στα 1456, από τον Κόζιμο των Μεδίκων.

[40] Runciman, Η Άλωση, σ. 74.

[41] Δούκας, Ιστορία, σ. 415.

[42] Πλήθων, Νόμων Συγγραφή, σ. 33.